

5.7 OBČANSKÁ VÝCHOVA

5.7.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Obsah vyučovacího předmětu Občanská výchova je dán obsahem vzdělávací oblasti Člověk a společnost a částečně vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví.

Předmět objasňuje principy existence a fungování demokratické společnosti. Utváří a rozvíjí osobnost žáků po stránce mravní a estetické, formuje jejich vnitřní postoje k důležitým oblastem lidského života a pomáhá jim orientovat se v mezilidských vztazích. U žáků se formují sociální dovednosti a postoje důležité v občanském životě. tak, aby jejich začleňování do společenských vztahů bylo co nejúspěšnější. Cílem je vybavit žáky základními vědomostmi o podstatě a fungování společnosti, o právech a povinnostech občanů, poskytnout jim základní orientaci v právních předpisech a normách potřebných v běžném životě a vytvářet u nich základy právního vědomí a občanské odpovědnosti. Součástí vzdělávání je prevence rasistických, xenofobních a extremistických postojů, výchova k toleranci, respektování lidských práv a k prosazování rovnoprávnosti mužů a žen, výchova k úctě a ochraně přírodního prostředí a kulturních hodnot.

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví navazuje na obsah vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět*. Poskytuje žákům základní informace o člověku v souvislosti s preventivní ochranou jejich zdraví. Vede je ke zdravému způsobu života, k péči o své zdraví, jeho zlepšení a posílení. Žáci si upevňují hygienické, stravovací, pracovní i jiné zdravotně preventivní návyky, rozvíjejí sociálních dovedností a komunikaci, dovedností odmítat škodlivé látky, předcházet úrazům a čelit vlastnímu ohrožení v různých situacích.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Občanská výchova je rozdělen na tématické okruhy:

- *Člověk ve společnosti*
- *Stát a právo*
- *Péče o občana*
- *Mezinárodní vztahy*
- *Vztahy mezi lidmi a formy soužití*
- *Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence*
- *Osobnostní a sociální rozvoj*

V tématickém bloku *Člověk ve společnosti* se žáci učí o rodině a výchově, o škole a významu vzdělání pro život, o svých právech a povinnostech. Učí se základním pravidlům společenského chování, rozpoznávají hodnoty přátelství a mravní hodnoty jedince, řeší problémy

lidské nesnášenlivosti, seznamují se s nebezpečím rasismu a xenofobie. Věnují se také zajímavostem své obce, národním zvykům a obyčejům, státním svátkům a významným osobnostem naší vlasti.

Tématický blok *Stát a právo* poskytuje žákům základní informace o právních základech státu, o státní správě a samosprávě; učí žáky orientovat se v principech demokracie, orientovat se v základních lidských právech, právech dítěte a jeho ochraně. Blok se věnuje také právnímu řádu, orgánům právní ochrany, soudům, právním dokumentům občana; zabývá se druhy a postihy protiprávního jednání a trestnou činností mládeže.

V tématickém bloku *Péče o občana* se žáci seznamují se školským systémem, pracovním uplatněním a úlohou pracovních úřadů. Uvědomují si význam sociální a zdravotní péče o potřebné občany a učí se rozeznávat nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy.

Tématický blok *Mezinárodní vztahy* se zabývá evropskou integrací a významem mezinárodní spolupráce.

Další tématické bloky jsou z oboru Výchova ke zdraví a jsou vyučovány v 8. ročníku.

V tématickém bloku *Vztahy mezi lidmi a formy soužití* pracují žáci s pojmy kamarádství, přátelství, láska, partnerské vztahy; učí se porozumět vztahům a pravidlům soužití v prostředí komunity.

Tématický blok *Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence* seznamuje žáky s různými závislostmi a prevencí sociálně patologických jevů, učí poznávat formy a projevy násilí; žáci jsou vedeni k praktickým dovednostem při komunikaci se službami odborné pomoci, k bezpečnému chování a k dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví. Pracuje se zde také s manipulativní reklamou a informacemi.

V tématickém bloku *Osobnostní a sociální vývoj* se žáci zaměřují interaktivní formou na sebepoznávání a sebepojetí; cvičí se v sebereflexi, v sebeovládání a zvládnání problémových situací; učí různým sociálním dovednostem a dovednostem pro řešení problémů v mezilidských vztazích.

V rámci celodenních projektů plní žáci učivo týkající se OČMU a plní tak tyto očekávané výstupy:

- Žák by měl mít osvojeny nezbytné dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí
- Žák by měl chovat se odpovědně při mimořádných událostech a prakticky využívat základní znalosti první pomoci při likvidaci následků hromadného zasažení obyvatel.

Občanská výchova je povinným vyučovacím předmětem pro žáky v 6. - 9. ročníku. Vyučuje se v 1 hodinové týdenní dotaci, a to v 6., 7. a v 9. ročníku; v 8. ročníku je 2 hodinová týdenní dotace (celkem 5 hodin týdně)

Vyučovací předmět Občanská výchova se vyučuje v kmenových třídách, popř. v učebně informatiky. K důležitým organizačním formám výuky patří vycházky a exkurze.

Ve vyučovacím předmětu je naplňována část vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru *Výchova ke zdraví* (v 8. ročníku). Předmět svým charakterem (a vzdělávacím obsahem) velmi často přesahuje do tématu „*Ochrana člověka za mimořádných situací*“. Výuku některých témat je proto vhodné realizovat formou krátkodobých mezipředmětových projektů.

Výchovné a vzdělávací strategie

Ve vyučovacím předmětu Dějepis uplatňujeme takové postupy a metody, které vedou k naplňování následujících kompetencí.

Kompetence k učení

- Vedeme žáky k zodpovědnosti za jejich vzdělávání a za jejich „budoucnost“ - připravujeme je na celoživotní učení.
- Vedeme sebe, žáky a rodiče k tomu, že důležitější jsou získané dovednosti a znalosti, než známka na vysvědčení.
- Na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětlujeme smysl a cíl učení a posilujeme pozitivní vztah k učení.
- Podporujeme samostatnost a tvořivost.
- Ve výuce se zaměřujeme prioritně na „aktivní“ dovednosti, učivo používáme jako prostředek k jejich získání.
- Ve výuce zřetelně rozlišujeme základní (nezbytné, klíčové, kmenové) učivo a učivo rozšiřující (doplňující).
- Učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře a na internetu.
- Uplatňujeme individuální přístup k žákovi.
- Motivujeme k učení – snažíme se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení.
- Při hodnocení používáme ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace.
- Učíme trpělivosti, povzbuzujeme.

Kompetence k řešení problémů

- Učíme žáky nebát se problémů („problémy byly, jsou a budou - problém není hrozba, ale výzva“).
- Vytvářením praktických problémových úloh a situací učíme žáky prakticky problémy řešit.
- Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení.
- Učíme, jak některým problémům předcházet.
- Ve škole i při mimoškolních akcích průběžně monitorujeme, jak žáci řešení problémů prakticky zvládají.

Kompetence komunikativní

- Prioritně se zaměřujeme na rozvíjení komunikačních dovedností žáků v mateřském jazyce, v informačních a komunikačních technologiích a v sociálních vztazích.
- Klademe důraz na „kulturní úroveň“ komunikace.
- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů.
- Podporujeme používání výpočetní techniky.
- Vedeme žáky k tomu, aby otevřeně vyjadřovali svůj názor podpořený logickými argumenty.
- Podporujeme kritiku a sebekritiku.
- Učíme žáky prezentovat své názory a myšlenky.
- Podporujeme přátelskou komunikaci mezi žáky z různých tříd, ročníků, věkových kategorií.
- Vedeme žáky k pozitivnímu vnímání své školy, své obce, sebe a ostatních lidí.
- Vedeme žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti.
- Přípravujeme žáky na zvládnutí komunikace s jinými lidmi v obtížných a ohrožujících situacích.
- Důsledně vyžadujeme dodržování stanovených pravidel, umožňujeme žákům podílet se na jejich sestavování.
- Učíme žáky naslouchat druhým, jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace.
- Učíme žáky „asertivnímu chování“ a „nonverbální komunikaci“.

Kompetence sociální a personální

- Minimalizujeme používání frontální metody výuky, podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování.
- Učíme žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce.
- Rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role.
- Učíme žáky kriticky hodnotit práci (význam) týmu, svoji práci (význam) v týmu i práci (význam) ost. členů týmu.
- Podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují.
- Upevňujeme v žácích vědomí, že ve spolupráci lze lépe naplňovat osobní i společné cíle.
- Podporujeme integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů.
- Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu.
- Ve výuce podporujeme koedukovanou výchovu dětí.
- Průběžně monitorujeme sociální vztahy ve třídě, skupině.
- Učíme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky, (mezi žáky a učiteli).
- Důsledně vyžadujeme dodržování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se žáci sami podíleli.

Kompetence občanské

- Netolerujeme sociálně patologické projevy chování (drogy, šikana, kriminalita mládeže).
- Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu.
- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů.
- Netolerujeme nekamarádké chování a odmítnutí požadované pomoci.
- Netolerujeme žádnou podobu (aktivní, pasivní, otevřenou, skrytou) podpory výše uvedených negativních jevů.
- Důsledně dbáme na dodržování pravidel chování ve škole, stanovených ve vnitřních normách školy.
- Vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem.
- Na konkrétních modelových příkladech demonstrujeme pozitivní a negativní projevy chování lidí.
- Podporujeme různé formální i neformální způsoby spolupráce s obcí, policií, složkami IZS apod.
- V rámci svých předmětů, v třídnických hodinách i na mimoškolních akcích upevňujeme žádoucí pozitivní formy chování žáků.
- Neustále monitorujeme chování žáků, včas přijímáme účinná opatření.
- Využíváme pomoci a zkušeností odborníků - výchovných poradců, PPP, OPD, policie.
- Rozumně a zodpovědně využíváme dostupných prostředků výchovných opatření – s ohledem na jejich účinnost.
- Kázeňské přestupky řešíme individuálně, princip kolektivní viny a kolektivního potrestání nepřipouštíme.
- Problémy řešíme věcně, rozumně, spravedlivě, vždy bez emocí a osobní zášti.
- Dodržujeme zásadu, „že tu není špatný žák, jsou tu jen špatné projevy jeho chování“.
- Při kázeňských problémech žáků se vždy snažíme zjistit jejich motiv (příčinu).
- Průběžně seznamujeme žáky s vhodnými právními normami.
- Vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví, a k ochraně životního prostředí.
- Nabízíme žákům vhodné pozitivní aktivity (kulturní, sportovní, rekreační apod.) jako protipól nežádoucím sociálně patologickým jevům.
- V hodnocení žáků (ve zřetelné převaze) uplatňujeme prvky pozitivní motivace.
- Jsme vždy připraveni komukoliv z žáků podat pomocnou ruku.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci. Žádnou práci netrestáme, kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme.
- Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí. Měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky.

- Důsledně žáky vedeme k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností a závazků.
- Různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamujeme žáky s různými profesemi – cíleně ujasňujeme představu žáků o reálné podobě jejich budoucího povolání a o volbě vhodného dalšího studia.
- Cíleně posilujeme (motivujeme) žáky k dosažení jimi vhodně zvoleného dalšího studia (budoucího povolání).
- Seznamujeme žáky s podmínkami a možnostmi jejich pracovního uplatnění v rámci Evropské unie.

5.7.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Občanská výchova

Ročník: 6.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mít základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišovat postavení a role rodinných příslušníků 	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyjmenovat členy rodiny, rozšířené rodiny; znát jména - objasnit pojmy: úplná, neúplná, rozšířená rodina; prarodiče - posoudit určitý řád v rodině - vyjádřit vlastními slovy, jaké má v rodině postavení a roli žena a muž - vybavit si některé zajímavosti, osobnosti a památky obce - vybavit si a popsat některé národní zvyky a obyčeje 	<p>ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI</p> <p>Rodina Funkce rodiny, struktura rodiny Úplná, neúplná, rozšířená rodina Řád v rodině Rodina – postavení a role ženy a muže Obec, region, kraj – zajímavosti a významné osobnosti obce, přírodní zajímavá místa, kulturní památky</p> <p>Národní zvyky a obyčeje</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV3 VDO1 VMEGS1 MuV2 Z Vv</p>
<ul style="list-style-type: none"> - respektovat mravní principy a pravidla společenského soužití 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjádřit svými slovy jaká jsou práva žáků - objasnit povinnosti žáků - vysvětlit některé povinnosti pracovníků školy - rozhodnout, které činnosti jsou v souladu se školním řádem a které ne 	<p>Práva a povinnosti žáků Vztahy ve škole</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - formulovat své nejbližší plány 	<ul style="list-style-type: none"> - stanovit svůj denní plán (psaní úkolů, hraní, ...) 	<p>Řád v rodině</p>	

- uplatňovat vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišit projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem	- rozlišit vhodné a nevhodné způsoby chování a komunikace - objasnit vhodné chování na ulici a v dopravních prostředcích	Mezilidské vztahy ve společnosti – základní pravidla společenského chování Chování na ulici, v dopravních prostředcích	
- mít základní znalosti o podstatě a fungování demokratické společnosti	- popsat odlišnosti mezi národy - seznámit se s pojmem rasismus - vybrat znaky republiky - seznámit se s pojmy Ústava, zákony, prezident, vláda - poznat a pojmenovat prezidenta ČR - vybavit si některé povinnosti prezidenta	STÁT A PRÁVO Právní základy státu Ústava a zákony Prezident ČR	VDO2, VDO4 OSV3 MuV2
znát základní práva a povinnosti občanů	- seznámit se s právy dítěte	Lidská práva – práva dítěte a jejich ochrana	
- uvědomovat si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání	- seznámit se s pojmem šikana - popsat příklady šikany - kritizovat šikanu - uvést příklady pomoci	Šikana	
- zvládat běžnou komunikaci s úřady	- najít ve městě dané instituce - objasnit, k čemu tyto instituce slouží, jaké služby poskytují	Pošta, knihovna Zdravotní středisko, nemocnice Kostel	Z
- chápat význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním	seznámit se s pojmem základní a středoškolské vzdělání, právo na vzdělání - uvést příklady významu vzdělávání	PÉČE O OBČANA Školství v ČR – právo na vzdělání Význam vzdělání	VDO1

<p>- rozeznat nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - popsat svůj volný čas - uvést vhodné volnočasové aktivity - roztrždit a komentovat vhodné a nevhodné aktivity - vyjmenovat zájmové kroužky na škole - vybavit si některé zájmové a sportovní organizace - porovnat svůj volný čas a volný čas rodičů - kritizovat nevhodné aktivity 	<p>Člověk a volný čas – kultura, sport, volnočasové aktivity Zájmové a sportovní organizace</p>	<p>OSV1 Tv, Vv, Hv Čj</p>
<p>- mít osvojeny nezbytné dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vybavit si některé zásady při evakuaci - vybrat vhodné – nevhodné věci do evakuačního zavazadla - uvést správná telefonní čísla 	<p>Ochrana obyvatelstva: evakuace, evakuační zavazadlo - telefonní čísla</p>	<p>OČMU Projekt v rámci 2. stupně</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - vědět o prevenci šíření nebezpečných nákaz hosp. zvířat - objasnit pojem podezřelá listovní zásilka 	<ul style="list-style-type: none"> - prevence a likvidace nebezpečných nákaz hospodářských zvířat - podezřelá listovní zásilka 	
	<ul style="list-style-type: none"> - popsat, jak mohou vzniknout živelné pohromy 	<p>Živelné pohromy: - požáry, povodně - ochrana</p>	<p>Z, Př</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - vybavit si některá preventivní opatření - vyjmenovat hasící prostředky - ukázat únikovou cestu 	<ul style="list-style-type: none"> - stupně povodňové aktivity SPA - sněhové laviny 	
	<ul style="list-style-type: none"> - popsat preventivní opatření v domě s plynovými spotřebiči - vybavit si hlavní zásady chování při úniku plynu 	<p>Havárie s únikem nebezpečných látek: - únik plynu, výbuch plynu</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit se s budováním jaderných elektráren - ukázat dané elektrárny na mapě 	<p>Radiační havárie jaderných ener. zařízení</p> <ul style="list-style-type: none"> - budování a provoz jad. el. - informativně 	Z
	<ul style="list-style-type: none"> - pojmenovat a objasnit základní dopravní značky - popsat a dodržovat bezpečné chování chodce a cyklisty - popsat vybavení jízdního kola - objasnit a dodržovat chování spolujezdce v automobilu 	<p>Havárie v dopravě: základní dopravní předpisy pro chodce a cyklisty; vybavení kola; spolujezdec v automobilu</p>	

Občanská výchova

Ročník: 7.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mít základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišovat postavení a role rodinných příslušníků 	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - popsat práva a povinnosti členů rodiny - vysvětlit, jak je možné pečovat o děti bez rodiny - vyjádřit vlastními slovy, co znamená odpovědnost rodičů za výchovu - uvést kulturní a přírodní zajímavosti obce a regionu - poznat významné osobnosti obce - vybavit si významné události, které proslavily naši vlast - poznat významné osobnosti naší vlasti - vybavit si význam státních svátků 	<p>ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI</p> <p>Rodina – rodinné vztahy Příbuzenské vztahy Práva a povinnosti členů rodiny Náhradní rodinná péče Odpovědnost rodičů za výchovu Význam vzdělání pro život</p> <p>Obec, region, kraj – zajímavosti a významné osobnosti obce, regionu, kraje Přírodní zajímavá místa Kulturní památky Národní zvyky a obyčeje Naše vlast – významné události a osobnosti, které proslavily naši vlast Státní svátky</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV3 VMEGS1 VDO1, VDO2 Z Vv Pč Hv</p>
<ul style="list-style-type: none"> - respektovat mravní principy a pravidla společenského soužití 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišit a vysvětlit vhodné a nevhodné chování v kině, divadle, na koncertě, v restauraci, v obchodě,... 	<p>Mezilidské vztahy – pravidla společenského chování</p>	

- uplatňovat vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišit projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem	- uplatňovat vhodné způsoby chování a komunikace v daných situacích	Modelové situace chování	
- rozpoznat hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a být ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům	- rozpoznat hodnoty přátelství - vybrat vlastnosti správného kamaráda - posoudit způsob zachování v určitých případech	Přátelství, hodnoty přátelství Vztahy mezi lidmi Mezilidská komunikace	
- mít základní znalosti o podstatě a fungování demokratické společnosti	- objasnit, co je Ústava a zákony - nalézt analogii mezi zákony a školními pravidly	STÁT A PRÁVO Právní základy státu – Ústava a zákony	VDO1, VDO2, VDO3 MeV3 Z Čj
- chápat státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy	- seznámit se se složkami státní moci, s jejich orgány a institucemi - pojmenovat některé politické strany - objasnit, kdo vydává zákony - vysvětlit, kdo má volební právo - vyjádřit svými slovy úlohu obecního zastupitelstva - vyjmenovat státní symboly	Složky státní moci, jejich orgány a instituce Politické strany Státní občanství Státní správa a samospráva – orgány a instituce státní správy a samosprávy Volby do zastupitelských orgánů	
- uvést symboly našeho státu a znát způsoby jejich užívání	- vybavit si způsoby užití státních symbolů	Státní symboly	

<p>- zvládat běžnou komunikaci s úřady</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poznat a pojmenovat starostu města - rozumět pojmu úřední dny - orientovat se v jednotlivých odděleních městského úřadu - hledat v autobusovém a vlakovém jízdním řádu - objasnit, co znamenají některé značky - rozhodnout, zda daný spoj jede – nejede 	<p>Městský úřad Autobusové, vlakové nádraží</p>	
<p>- chápat význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišit stupně vzdělání podle náročnosti profesí - vyjmenovat některé učební obory - vysvětlit, čím se jednotlivé učební obory zabývají 	<p>PÉČE O OBČANA Školství v ČR – význam vzdělání Školský systém Příprava pro profesní uplatnění</p>	<p>VDO1 OSV1, OSV2, OSV3 MeV3 Pč Hv Vv</p>

<p>- rozeznat nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - popsat možnosti trávení volného času - posoudit, kdy se jedná o promarněný čas - seznámit se s významem kultury v životě člověka - vyjmenovat kulturní zařízení - objasnit význam kulturních zařízení - označit některé drogy - vybavit si účinky různých typů drog - vysvětlit důvody, proč lidé berou drogy - vybavit si důsledky braní drog 	<p>Člověk a volný čas Význam kultury v životě člověka Kulturní zařízení Nevhodné využívání volného času</p> <p>Nebezpečí drog</p>	<p>Čj, Vv, Tv, Hv</p>
<p>- využívat v krizových situacích služeb pomáhajících organizací</p>	<p>- vysvětlit, na koho se obrátit v případě potřeby pomoci</p>	<p>Pomáhající organizace a profese</p>	
<p>- mít osvojeny nezbytné dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí</p>	<ul style="list-style-type: none"> - identifikovat varovný signál - vysvětlit zásady evakuace - popsat vhodné prostory k ukrytí - objasnit a předvést improvizovanou ochranu dýchacích cest, očí a povrchu těla 	<p>Ochrana obyvatelstva: - varování, evakuace, ukrytí - IPCHO</p>	<p>OČMU - Projekt v rámci 2. stupně</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - rozdělit látky hořlavé a nehořlavé - určit značku pro vysoce hořlavé - objasnit příčiny vzniku požárů - popsat postup v případě požáru - vybavit si první pomoc při popálení a nadýchání kouře - objasnit bezpečné chování při práci s el. spotřebiči a při bouřkách - vědět o nebezpečí elektrických výbojů z trolejí 	<p>Živelné pohromy: - Požáry: látky hořlavé, nehořlavé, vysoce hořlavé; vznik požárů; postup v případě požáru; první pomoc při popálení a nadýchání kouře; popáleniny elektrickým proudem, bleskem</p>	<p>Fy, Vv</p> <p>PČ</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlit některá opatření těsně před povodní - popsat podle obrazového materiálu průběh povodně - popsat důsledky povodní 	<ul style="list-style-type: none"> - Povodně: opatření těsně před povodní; průběh povodně; po povodni 	Z
	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenovat účinky nebezpečných látek; přiřadit značku účinků - popsat šíření nebezpeč. látek - vybavit si znaky a projevy havárií - vybavit si zásady chování obyvatelstva 	<ul style="list-style-type: none"> Havárie s únikem nebezpečných látek: - účinky nebezpečných látek; šíření nebezpečných látek při haváriích; znaky a projevy havárií; zásady chování obyvatelstva 	Ch, Fy Z
	<ul style="list-style-type: none"> - porovnat druhy elektráren - porovnat výhody a nevýhody JE - vědět o možnosti vzniku havárie 	<ul style="list-style-type: none"> Radiační havárie jaderných energetických zařízení: budování a provoz JE; možnosti vzniku radiační havárie v JE 	
	<ul style="list-style-type: none"> - objasnit dopravní předpisy pro chodce a cyklisty - uvědoměle užívat bezpečnostní pravidla - ukázat a objasnit nebezpečné úseky na silnici - předvést poskytnutí první pomoci při drobném poranění, krvácení 	<ul style="list-style-type: none"> Havárie v dopravě: dopravní předpisy pro chodce a cyklisty; vybavení kola a cyklisty; nebezpečné úseky na silnici; první pomoc při poranění, krvácení 	

Občanská výchova

Ročník: 8.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mít základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišovat postavení a role rodinných příslušníků - respektovat mravní principy a pravidla společenského soužití - uplatňovat vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišit projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem 	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komentovat komunikaci v rodině - vědět o Zákoně o rodině - vybavit si, jak stát pomáhá rodinám - diskutovat o přátelství - porovnat přátelství a lásku - vybrat a posoudit vlastnosti vhodného partnera - vědět o nebezpečí pohlavních chorob - vysvětlit, jak vzniká manželství - objasnit některé příčiny rozvodů - vysvětlit rovnoprávné postavení žen a mužů 	<p>ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI Rodina – komunikace v rodině Zákon o rodině, formy pomoci od státu</p> <p>Přátelství, láska, hledání partnera</p> <p>Sňatek Rozpad rodiny</p> <p>Mezilidské vztahy – rovnoprávné postavení žen a mužů</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV3 VDO2 MuV1, MuV2, MuV3, MuV4, MuV5</p>
<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznat hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a být ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům 	<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenovat druhy postižení - vybavit si některé kompenzační pomůcky - uvést příklady pomoci státu těmto spoluobčanům - vysvětlit některé problémy postižených - vysvětlit, kdo je invalidní člověk - objasnit, jak se z nemocného člověka stane invalidní člověk 	<p>Vztah k postiženým občanům Nemoc, invalidita</p>	

- být seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie	- být seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie - uvést příklady rasismu a xenofobie - kritizovat projevy rasismu a xenofobie	Rasismus, xenofobie	
- kriticky přistupovat k projevům vandalismu	- uvést příklady vandalismu - kriticky přistupovat k projevům vandalismu	Vandalismus	
- tolerovat kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti	- objasnit pojem národnostní menšina (minoritní skupina) - seznámit se s kulturou menšin (pohádky, oblečení, jídlo,...) - porovnat danou kulturu s naší kulturou - objasnit problémy lidské nesnášenlivosti	Rovnocennost a rovnoprávnost národnostních menšin Problémy lidské nesnášenlivosti	
- mít základní znalosti o podstatě a fungování demokratické společnosti	- vysvětlit jednotlivé principy demokracie - objasnit, co demokracii ohrožuje - objasnit, co demokracii ochraňuje	STÁT A PRÁVO Principy demokracie	VDO1, VDO2, VDO4
- znát základní práva a povinnosti občanů	- seznámit se s Listinou základních práv a svobod - popsat práva dítěte - seznámit se s rodinným právem - popsat práva a povinnosti občana	Základní lidská práva Listina základních práv a svobod Práva dítěte a jejich ochrana Rodinné právo Práva a povinnosti občana	

- uvědomovat si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání	- uvědomovat si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání	Právní řád Orgány právní ochrany Soudy	
- zvládat běžnou komunikaci s úřady	- vyjmenovat právní dokumenty občana - objasnit, jaké náležitosti potřebuje k vyhotovení dokumentů - vyplnit danou žádost	Právní dokumenty občana Právní vztahy a z nich vyplývající závazky	Čj
- chápat význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním	- vyjmenovat některé vhodné učební obory - posoudit své schopnosti pro zvolený obor - rozvíjet svůj zájem a dovednosti pro zvolený obor	PÉČE O OBČANA Školství v ČR – příprava pro profesní uplatnění	OSV1, OSV2 Pč
- dokázat vyřizovat své osobní záležitosti, v případě potřeby požádat vhodným způsobem o radu	- požádat o radu v případě potřeby	Modelové situace	Čj
- chápat význam dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny	- popsat znaky dobrého soužití mezi vrstevníky a členy rodiny - porovnat vztahy ve dvojici - zapojit se do skupinové práce (hry) - ocenit klady ostatních - tolerovat určité nedostatky - podílet se na vytváření a dodržování pravidel soužití	VÝCHOVA KE ZDRAVÍ VZTAHY MEZI LIDMI A FORMY SOUŽITÍ Vztahy mezi lidmi a jejich soužití: Vztahy ve dvojici – kamarádství, přátelství, láska, partnerské vztahy Manželství a rodičovství Vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity – rodina, škola, vrstevnická skupina, zájmová skupina	OSV1, OSV2, OSV3

<p>- projevovat zdravé sebevědomí a preferovat ve styku s vrstevníky pozitivní životní cíle, hodnoty a zájmy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poznat a posoudit vlastní schopnosti, vlastnosti - rozvíjet kladné a tlumit záporné vlastnosti, hodnoty, zájmy a cíle - stanovit si reálné cíle - podílet na stanovení postupných kroků k dosažení cílů - projevovat zdravé sebevědomí - rozvíjet prvky sebekontroly a sebeovládání, vůli - objasnit pojem stres (jak vzniká) - vybavit si různé možnosti předcházení a zvládnání stresu - zařadit v rámci psychohygieny určité relaxační dovednosti do svého života - vědět o možnostech odborné pomoci při řešení problémů -respektovat své možnosti i možnosti druhých - rozvíjet u sebe schopnost porozumění a ohleduplnost - rozvíjet komunikativní schopnosti - rozvíjet rozhodovací dovednosti - rozvíjet dovednosti pro řešení problémů v mezilidských vztazích - rozvíjet své pomáhající a prosociální chování 	<p>OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ Sebepoznání a sebepojetí – vztah k sobě samému, vztah k druhým lidem Zdravé a vyrovnané sebepojetí</p> <p>Seberegulace a sebeorganizace činností a chování – cvičení sebereflexe, sebekontroly, sebeovládání a zvládnání problémových situací, stanovení osobních cílů a postupných kroků k jejich dosažení</p> <p>Psychohygiena – sociální dovednosti pro předcházení a zvládnání stresu, hledání pomoci při problémech</p> <p>Mezilidské vztahy a komunikace – respektování sebe sama i druhých, přijímání názoru druhého, rozvíjení schopnosti komunikace, chování podporující dobré vztahy</p> <p>Morální rozvoj – rozvíjení rozhodovacích dovedností, dovedností pro řešení problémů v mezilidských vztazích, pomáhající a prosociální chování</p>	<p>Tv, Hv, Vv</p> <p>OSV2, OSV3</p>
--	--	--	-------------------------------------

<p>- uplatňovat způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, při komunikaci s neznámými lidmi, v konfliktních a krizových situacích a v případě potřeby vyhledat odbornou pomoc</p> <p>- uplatňovat osvojené sociální dovednosti při kontaktu se sociálně patologickými jevy</p>	<p>- objasnit a uplatňovat způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, s neznámými lidmi, v konfliktních situacích</p> <p>- vybavit si a popsat riziková prostředí, konfliktní a krizové situace</p> <p>- umět vyhledat pomoc</p> <p>- diskutovat o manipulativní reklamě a informacích</p> <p>- posoudit reklamní vliv a působení médií</p>	<p>RIZIKA OHROŽUJÍCÍ ZDRAVÍ A JEJICH PREVENCE</p> <p>Bezpečné chování – komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi, pohyb v rizikovém prostředí, konfliktní a krizové situace</p> <p>Odborná pomoc</p> <p>Manipulativní reklama a informace – reklamní vlivy a působení médií</p>	<p>MuV2</p> <p>MeV3, Vv</p>
<p>- zaujímat odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí</p>	<p>- zaujímat odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí</p> <p>- rozeznat formy násilí a zneužívání</p> <p>- popsat znaky šikanování</p> <p>- uplatňovat aktivní pomoc v případě šikanování</p> <p>- vybavit si formy sexuálního neuzívání dětí</p> <p>- vědět o důsledcích šikanovaných a zneužívaných dětí</p>	<p>Skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání, sexuální kriminalita – šikana a jiné projevy násilí</p> <p>Formy sexuálního zneužívání dětí</p>	
<p>- dát do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a provozováním hazardních her</p>	<p>- vyjmenovat návykové látky</p> <p>- vybavit si zdravotní a sociální rizika zneužívání návyk. látek</p> <p>- objasnit patologické hráčství a jeho rizika</p>	<p>Auto-destruktivní závislosti – zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek</p> <p>Patologické hráčství</p>	

<p>- pochopit souvislosti mezi konzumací návykových psychoaktivních látek a poškozováním zdraví a životního stylu</p>	<p>- pochopit souvislosti mezi konzumací návykových psychoaktivních látek a poškozováním zdraví a životního stylu - vybavit si činnost a vliv náboženských sekt</p>	<p>Náboženské sekty Návykové psychoaktivní látky</p>	
<p>- vědět o centrech odborné pomoci a vyhledat a použít jejich telefonní čísla</p>	<p>- vědět o centrech odborné pomoci a vyhledat a použít jejich telefonní čísla - rozvíjet praktické dovednosti při hledání odborné pomoci</p>	<p>Modelové situace Komunikace se službami odborné pomoci – praktické dovednosti</p>	<p>OSV3</p>
<p>- mít osvojeny nezbytné dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí</p>	<p>- vyjmenovat telefonní linky tísňového volání - předvést hovor při tísňovém volání - vybavit si zásady chování při obdržení podezřelé zásilky - objasnit některé příčiny a důsledky anonymních výhružek - vysvětlit bezpečné chování obyvatel - shrnout příčiny požárů v bytech, chatách,.. - objasnit některá protipožární opatření - vyjmenovat hasicí přístroje - vybavit si, co se kterým přístrojem hasí</p>	<p>Ochrana obyvatelstva: - telefonní linky tísňového volání - zásady hovoru při tísňovém volání - podezřelá poštovní zásilka - anonymní oznámení o uložení bomby,... Živelné pohromy: - Požáry: požáry ve veřejných budovách, bytech, chatách; hasicí přístroje</p>	<p>OČMU – Projekt v rámci 2. stupně Čj</p>
	<p>- objasnit příčiny sesuvů půdy - uvést některá ochranná opatření - objasnit příčiny vzniku lavin - vysvětlit zásady bezpečného chování člověka na horách</p>	<p>- Sesuvy půdy: příčiny sesuvů; ochrana před sesuvy půdy; sněhové laviny, horská služba</p>	<p>Z, Př</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - popsat, kdy může dojít k závalům - objasnit nebezpečí závalů - vybavit si postup pomoci - uvést nebezpečná místa a zásady prevence 	<ul style="list-style-type: none"> - Závaly: vznik závalů; nebezpečí při závalech; postup pomoci; nebezpečná místa; zásady prevence 	
	<ul style="list-style-type: none"> - popsat šíření nebezpeč. látek - popsat znaky a projevy havárií - vysvětlit zásady chování obyvatelstva 	<ul style="list-style-type: none"> Havárie s únikem nebezpečných látek: - šíření nebezpečných látek při haváriích; znaky a projevy havárií; zásady chování obyvatelstva 	Ch
	<ul style="list-style-type: none"> - objasnit radiační havárii - vědět, co řeší havarijní plány - vybavit si ochranná opatření 	<ul style="list-style-type: none"> Radiační havárie jaderných energetických zařízení: - možnosti vzniku radiační havárie v JE - havarijní plány a opatření k ochraně zdraví při radiační havárii v JE 	Z, Fy
	<ul style="list-style-type: none"> - porovnat dopravu dříve a dnes - řešit jednoduché dopravní situace - vybavit si a popsat chování účastníků dopravní nehody 	<ul style="list-style-type: none"> Havárie v dopravě: doprava dříve a dnes; dopravní situace na cestách, křižovatkách; chování svědků – účastníků dopravní nehody 	

Občanská výchova**Ročník: 9.**

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mít základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišovat postavení a role rodinných příslušníků	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaujmout stanovisko k významu rodiny - porovnat rodinu dříve a dnes - objasnit různé rodinné krize - zaujmout stanovisko k problémům současné rodiny - vysvětlit, z čeho se skládá rodinný rozpočet - seznámit se s různými formami platby	<p>ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI</p> <p>Rodina a její význam v současnosti Rodina dříve a dnes Rodinné krize Problémy současné rodiny Ekonomika domácnosti , rodinný rozpočet Podoby peněz, formy platby</p>	<p>OSV1, OSV2, OSV3 MuV1, MuV2</p> <p>D Z M Pč</p>
<ul style="list-style-type: none"> - respektovat mravní principy a pravidla společenského soužití - formulovat své nejbližší plány - uplatňovat vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišit projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem	<ul style="list-style-type: none"> - formulovat své nejbližší plány - objasnit podmínky ke splnění svých plánů - pojmenovat a objasnit některé mravní hodnoty - diskutovat o pojmu svoboda - seznámit se s Biblií a některými pojmy v oblasti víry a náboženství - seznámit se a vybavit si některá náboženství - seznámit se s nebezpečím náboženských sekt	<p>Mravní hodnoty jedince Člověk a svoboda Otázka víry a náboženství Nebezpečí náboženských sekt</p>	<p>MuV2</p>

<p>- tolerovat kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti</p>	<p>- seznámit se s kulturou, názory a zájmy minoritních skupin - posoudit předsudky a vžitá stereotypy - tolerovat zvláštnosti minoritních skupin - zaujmout stanovisko k diskriminaci</p>	<p>Národnostní problematika Diskriminace</p>	<p>MuV4, MuV5</p>
<p>znát základní práva a povinnosti občanů</p>	<p>- vyjmenovat základní práva a povinnosti občanů - kritizovat poškozování lidských práv</p>	<p>STÁT A PRÁVO Lidská práva Poškozování lidských práv Týrané dítě, zneužívané dítě, šikana</p>	<p>OSV2, OSV3 VDO1, VDO2, VDO4</p>
<p>- uvědomovat si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání</p>	<p>- uvést příklady diskriminace - rozhodnout o vhodné pomoci týranému, šikanovanému, zneužívanému dítěti – nebýt lhostejný - uvědomovat si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání</p>	<p>Diskriminace Národnostní problematika Člověk a právo Pracovní právo Osobní vlastnictví Druhy a postihy protiprávního jednání Trestná činnost mládeže</p>	<p>MuV1, MuV2, MuV5 MeV3</p>
<p>- zvládat běžnou komunikaci s úřady</p>	<p>- formulovat srozumitelně své požadavky</p>	<p>Styk s úřady</p>	<p>Čj</p>

<p>- chápat význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním</p>	<p>- chápat význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním - vysvětlit pojem kvalifikace, rekvalifikace - objasnit příčiny nezaměstnanosti - posoudit výhody – nevýhody nezaměstnanosti - zaujmout stanovisko k nezaměstnanosti - vyjádřit svými slovy činnost ÚP - vyjmenovat doklady, které potřebuje občan při jednání na ÚP - porovnat finanční podporu v nezaměstnanosti s reálným platem</p>	<p>PÉČE O OBČANA Pracovní uplatnění – kvalifikace, rekvalifikace Systém celoživotního vzdělávání Odměna za práci Daně Nezaměstnanost, pracovní úřady Finanční podpora v nezaměstnanosti</p>	<p>Pč M OSV2, OSV3 VDO2</p>
<p>- uvědomovat si význam sociální péče o potřebné občany</p>	<p>- popsat, jak je organizováno sociální zabezpečení obyvatel ČR - objasnit, kdo patří do záchranné sociální sítě - vyjádřit vlastními slovy, co je životní minimum - popsat péči ve zdravotnických zařízeních - obhájit důležitost preventivních prohlídek - vysvětlit, jakou péči poskytují lékaři (praktický, zubní, ženský,..)</p>	<p>Zdravotní a sociální péče – systém zdravotní péče Zdravotní a sociální pojištění Sociální zabezpečení Orgány a instituce soc. a zdrav. péče</p>	<p>Př</p>

<ul style="list-style-type: none"> - dokázat vyřizovat své osobní záležitosti, v případě potřeby požádat vhodným způsobem o radu - využívat v krizových situacích služeb pomáhajících organizací 	<ul style="list-style-type: none"> - dokázat vyřizovat své osobní záležitosti - požádat vhodným způsobem o radu - vybavit názvy pomáhajících organizací - vyhledat dané organizace v telefonním seznamu 	Pomáhající organizace – krizová centra	Čj
<ul style="list-style-type: none"> - uvést některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, vědět o výhodách spolupráce mezi státy 	<ul style="list-style-type: none"> - uvést některé významné mezinárodní organizace a společenství - vybavit si výhody spolupráce mezi státy - vyjmenovat a ukázat na mapě některé členské státy EU - nazvat měnu v EU a jiné cizí měny - porovnat některé měny s naší měnou 	MEZINÁRODNÍ VZTAHY Evropská integrace – členské státy EU Mezinárodní spolupráce mezi státy – ekonomická, politická a bezpečnostní Významné mezinárodní organizace Měna v EU a ostatní cizí měny	VDO2 VMEGS2, VMEGS3 MuV3 M
<ul style="list-style-type: none"> - vědět o právech občanů ČR v rámci EU a způsobech jejich uplatňování 	<ul style="list-style-type: none"> - vědět o právech občanů ČR v rámci EU a způsobech jejich uplatňování 	Postavení ČR v rámci EU Práva občanů v rámci EU, způsoby uplatňování	
<ul style="list-style-type: none"> - uvést příklady mezinárodního terorismu 	<ul style="list-style-type: none"> - uvést příklady mezinárodního terorismu - zaujmout stanovisko k mezinárodnímu terorismu 	Terorismus	MeV3 Z

<p>- mít osvojeny nezbytné dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí</p>	<p>- hledat aktuální informace z oblasti ochrany obyvatelstva - vyjmenovat prostředky IPCHO - objasnit užití těchto prostředků - popsát návrat ze zamořeného prostoru</p>	<p>Ochrana obyvatelstva: - aktuální informace z oblasti ochrany obyvatelstva: www.mvcr.cz/hasici/obcan - prostředky IPCHO</p>	<p>OČMU – Projekt v rámci 2. stupně Ch</p>
	<p>- seznámit se s poplachovými směnicemi a požárním evakuačním plánem školy - hledat informace o požárech v tisku - diskutovat o příčinách vzniku požárů - vybavit si zásady chování člověka při požáru automobilu - vybavit si zásady první pomoci</p>	<p>Živelné pohromy: - Požáry: požární poplachové směrnice; požární evakuační plán školy; informace o požárech v tisku; požáry automobilů (příčiny, první pomoc); první pomoc při popáleninách</p>	<p>Fy</p>
	<p>- vytvořit seznam ochranných opatření - diskutovat o daných opatřeních</p>	<p>- Povodně: ochranná opatření domu v zátopové oblasti</p>	<p>Z</p>
	<p>- označit, co patří do atm. poruch - vybavit si ochranná opatření - vysvětlit účinky jednotlivých atm.poruch</p>	<p>- Atmosférické poruchy: osvětlení pojmu; ochrana před atm. poruchami; síla větru</p>	<p>Z, Př</p>
	<p>- vědět o nebezpečí nákazy v exotických zemích - vyjmenovat a objasnit některá preventivní opatření</p>	<p>- Vážné nemoci exotických zemí: nemoci přenášené hmyzem; nemoci přenášené rukama, ústy apod. z infikovaného prostředí; nemoci přenášené krví - prevence</p>	<p>Z</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - objasnit zásady bezpečného pohybu na horách - vedieť o šancích, jak přežít lavinu - vybavit si první pomoc při podchlazení a omrzlinách - porovnat nebezpečí lavin a sesuvu půdy 	<ul style="list-style-type: none"> - Sesuvy sněhu a půdy: bezpečný pohyb na horách; přežití při ohrožení lavinou; první pomoc při omrzlinách a podchlazení; sesuvy půdy 	Z, Př
	<ul style="list-style-type: none"> - ukázat na mapě ohrožená místa - objasnit následky těchto činností - vedět o preventivních opatření 	<ul style="list-style-type: none"> - Sopečná činnost, zemětřesení, tsunami: místa a oblasti světa ohrožená těmito jevy; následky a účinky těchto jevů; preventivní opatření 	Z
	<ul style="list-style-type: none"> - seznámit se s nejrozšířenějšími nebezpečnými látkami a jejich účinky - vybavit si první pomoc při zasažení - vyjmenovat daná opatření na ochranu zdraví obyvatel 	<p>Havárie s únikem nebezpečných látek: příklady a účinky nebezpečných látek; první pomoc</p> <p>Radiační havárie jaderných energetických zařízení: příklady jaderných havárií; opatření na ochranu zdraví, prováděná bezprostředně při vzniku radiační havárie</p>	Ch
	<ul style="list-style-type: none"> - objasnit nejčastější úrazy při nehodách - vybavit si zásady první pomoci - uvést příklady riskantního chování dětí i dospělých 	<ul style="list-style-type: none"> Havárie v dopravě: nejčastější úrazy při dopravních nehodách; první pomoc; riskantní chování dětí i dospělých 	Př, Dv